

EL MUR DE LA MEDITERRÀNIA

Projecte 2016

Programa de Cultura de Pau i la Noviolència a Centelles

Centelles, gener de 2016

De mons ferotges
i de la fam fugiren.
Passaven pena.
Un mar vell se'ls quedava
Ningú més no els voldria?

Jordi Sala Morell

Justificació

Des del Consell de Cooperació i Solidaritat de Centelles, òrgan consultiu de l'Ajuntament, es vol treballar la Cultura de la Pau i la Noviolència a nivell de municipi.

Ara ja es compta amb l'experiència de dos anys: l'any 2014 amb el projecte "Per cada mina una flor" per denunciar la situació i el mur del Sàhara Occidental , i l'any 2015 amb el projecte "Ponts i no murs entre Israel i Palestina" que denunciava el mur construït per l'estat d'Israel.

Volem que a través d'accions d'educació per la pau s'impulsi una reflexió de com treballar per la Pau. Volem parlar de la pau mundial, global i també de la que podem aprendre al dia a dia amb les nostres actituds: quan tenim un conflicte a casa, quan dos veïns no s'entenen o quan dos infants es barallen.

Comissió:

- Cristina Ciudad , Regidora de Cooperació
- Pere Viñolas, grup de suport al Sàhara
- Lourdes Tuneu, Cap-Centelles
- Jordi Morera
- Assumpta Falgueras
- David Camps, tècnic cooperació de l'Ajuntament

CULTURA DE PAU

Perquè cada vegada hi hagi més persones que es comprometin a construir un món sense violència i en pau, volem treballar a través de l'Educació per la Pau, pensant amb que la població tingui cada cop més informació i sigui part activa en la Cultura de Pau, impulsant tots aquells canvis culturals i estructurals que facin possible l'eradicació de la violència com a forma de relació entre persones i pobles.

Proposem promoure la Cultura de Pau i la Noviolència, per així substituir una cultura que legitima, quan no magnifica, l'ús de la violència, per una altra, en què el respecte per la dignitat igual de totes les persones.

Si treballem per la desaparició progressiva de la violència estructural tindrem una societat cada cop més integrada i justa, on tothom pugui viure amb dignitat i on la llavor de la violència no trobi terreny per arrelar.

També podríem dir que la pau és conseqüència d'una manera de fer. Resultat d'una cultura, inèdita fins ara, que suscita i afavoreix l'assoliment de fites progressivament humanitzadores en els àmbits personals i col·lectius. Cada avenç que es consolida en el terreny de la justícia, de la llibertat, de la personalització, és un pas en el camí de la pau, cada regressió ens en allunya. Per això diem que la pau no pot ser el resultat feliç d'un episodi històric, sinó el resultat, mai definitiu, d'un procés històric

EDUCACIÓ PER LA PAU

L'educació per la pau educarà paral·lelament per acabar amb tots dos tipus de violència. Per una banda donarà eines per lluitar contra les violències estructurals de forma no violenta. Explicarà, denunciarà i reclamarà acció contra aquestes violències estructurals i, per tant, inclourà les lluites pel desenvolupament o el repartiment just de la riquesa (educació pel desenvolupament), del treball pel medi ambient (educació ambiental), la promoció dels Drets Humans (educació pels Drets Humans), i també el nombrós volum de lluites que hi ha per un món millor: el decreixement, l'emancipació de la dona, la democràcia, etc. Qualsevol acció educativa en un d'aquests àmbits anteriors és també educació per la pau. Molt especialment, si es fa èmfasi en les violències estructurals que fomenten l'ús de la violència en la resolució de conflictes: l'armamentisme, el militarisme, comerç d'armes, l'aprofundiment en el coneixement de guerres concretes, etc.

Per altra banda, l'educació per la pau treballarà contra la violència directa. I ho farà, sobretot, actuant abans que aquesta entri en escena. Com? Ensenyarà a enfrontar-se als conflictes de forma no violenta. Educarem pel conflicte (!). És el que anomenem **Prevenió**. Prevenir l'aparició de la violència, proveint les persones d'eines que les capacitin per a la gestió no violenta de conflictes.

El mar mediterrani

Mediterrani vol dir "mar enmig de terres", és a dir, és un espai de connexió entre països, continents i cultures diverses. És el segon mar interior més gran del món, i la seva aigua banya el sud d'Europa, una part d'Àsia occidental i països del nord d'Àfrica. Hi van néixer la cultura grega, la romana i l'egípcia, entre d'altres.

La seva diversitat és la que ens ha forjat el caràcter i la cultura. És la porta comercial i turística més important que tenim. Ens hi banyem, ens proporciona aliments i diluïm a la seva aigua part dels residus que generem.

Segons dades de l'Organització Internacional per a les Migracions (OIM) més de 2.300 persones han perdut la vida el 2015 intentant creuar el mar Mediterrani.

Concepte de refugiad

Un refugiad (segons defineix a l'article 1A de la Convenció de 28 de juliol de 1951 relativa a l'estatut dels refugiats de les Nacions Unides) és una persona que es troba fora del país d'on n'és originari, o bé on hi resideix habitualment, a causa d'un temor fonamentat de persecució per raons d'ètnia, religió, nacionalitat, pertinença a un grup social o opinions polítiques, i que no pot o no vol reclamar la protecció del seu país per a poder tornar-hi.

Concepte de migrant

És la persona que entra a un país o regió i que ha nascut o és procedent d'un altre estat o regió

Representa una de les dues opcions o alternatives del terme **migració**, que és aplicat als moviments de persones d'un lloc a altres i aquests desplaçaments

comporten un canvi de residència ja sigui temporal o definitiu.

Les dues opcions dels moviments migratoris són: emigració, que és la sortida de persones d'un país, regió o lloc determinats per dirigir-se a altres diferents i **immigració**, que és l'entrada a un país, regió o lloc determinats procedents d'altres parts, de forma que una emigració comporta una posterior immigració al país o lloc d'arribada.

La crisi de refugiats de 2015

La crisi va sorgir com a conseqüència del creixent nombre de migrants i refugiats que arribaven —o intentaven arribar— als Estats membres de la Unió Europea, a través de la mar Mediterrània i els Balcans, procedents de països d'Àfrica, Orient Mitjà i Àsia del Sud; aquests moviments de població es caracteritzaren per la migració forçada de víctimes per conflictes armats, persecucions o violacions massives dels drets humans, i per l'acció de xarxes delictives de tràfic il·legal i tracta de persones. Entre 2007 i 2011, un gran nombre d'immigrants il·legals procedents de l'Orient Mitjà i Àfrica van travessar la frontera entre Turquia i Grècia, el que va portar a Grècia i a l'Agència Europea de Protecció de Fronteres —Frontex— a millorar els controls fronterers. El 2012, afluència d'immigrants a Grècia per terra va disminuir el 95% després de la construcció d'una tanca a la zona de la frontera entre Grècia i Turquia que no segueix el curs del riu Maritsa. El 2015, Bulgària, va ampliar la tanca a la frontera amb Turquia, per evitar els fluxos migratoris a causa de, principalment, la Guerra civil siriana. El setembre de 2015, el govern d'Hongria va anunciar la finalització d'una tanca a la frontera amb Sèrbia, en un intent per detenir el flux d'immigrants i declarava delictes entrar a les seves fronteres; Àustria i Alemanya van donar entrada als milers de refugiats que ja no podien accedir al país.

Buscant asil a Europa

Rutes migratòries a Europa, per terra i per mar.
No s'hi inclouen les rutes aèries.

El problema es va aguditzar per la tragèdia que visqueren milers de migrants en posar les seves vides en perill en creuar la Mediterrània,^[12] a bord d'embarcacions precàries i vaixells amb limitades condicions tècniques o excés de persones a bord. A l'abril de 2015, almenys cinc embarcacions que transportaven gairebé dos mil migrants a Europa, es van enfonsar, amb una xifra de morts de més de 1200 persones; l'incident amb majors víctimes va ser un naufragi el 19 d'abril en aigües del canal de Sicília. Aquests naufragis es varen donar dins un context de conflictes en curs a diversos països del nord d'Àfrica i de l'Orient Mitjà, així com la negativa de diversos governs de la Unió Europea per finançar l'Operació Mare Nostrum, un programa humanitari i de rescat organitzat pel govern italià, que va ser substituït al novembre de 2014 per l'Operació Tritó de l'agència europea Frontex. El 23 d'abril de 2015, els governs de la UE van acordar triplicar els fons per a les operacions de la patrulla fronterera a la Mediterrània, per tal d'igualar les capacitats prèvies de l'Operació Mare Nostrum, però Amnistia Internacional va criticar immediatament la decisió de la UE, per «no ampliar l'àrea operativa de Tritó» a la zona prèviament coberta per Mare Nostrum; a continuació, la Unió Europea va decidir engegar una nova missió militar amb seu a Roma anomenada l'operació naval (EUNAVFOR Med).

Els refugiats i el dret a l'hospitalitat

(Vicenç Fisas, Director de l'Escola de Cultura de Pau, Universitat Autònoma de Barcelona. dimecres, 2 de setembre de 2015)

El drama dels milers de refugiats que fugen dels conflictes armats de Síria, l'Afganistan, l'Iraq i Líbia, a més d'Eritrea i Somàlia, està provocant un dels èxodes més importants de les últimes dècades. Només aquest any, 265.000 persones han arribat a Europa per la Mediterrània, i és Grècia el país més afectat pel que fa a l'arribada massiva de refugiats (158.000 persones fins ara), seguida d'Itàlia (104.000). Aquest èxode es diferencia d'altres per la simultaneïtat temporal de la fugida i la diversitat de procedències. Els refugiats no volen instal·lar-se definitivament en un país veí, perquè saben que les seves ciutats han quedat arrasades, les guerres van a pitjor, han hagut de fugir amb el que portaven a sobre, sense res més, i no tenen cap futur a collits per a tota la vida en una tenda de campanya proporcionada per l'ACNUR. Per això han decidit iniciar un llarguíssim viatge, fins a Europa Occidental, entenent que és l'única possibilitat que, almenys els més petits, puguin tenir un futur amb un mínim de dignitat. Els més grans, crec, en tenen prou no patint més la guerra que s'ha desfermat i descontrolat en els seus països d'origen, particularment a Síria.

No estem parlant d'una prospectiva ni d'un joc de simulació, sinó d'un desafiament i una interpel·lació urgent als governs i a la ciutadania d'una part de la Unió Europea, que hem de decidir, ja, si continuem mirant cap a una altra banda. I ho hem de decidir mentre, diàriament, els reporters de la televisió fan el seguiment de l'avanç d'aquesta multitud de desesperats, sense maletes ni matalassos, només amb el que porten a sobre, que a manera de pelegrinatge caminen i caminen, desafien guàrdies fronterers, filats i gasos lacrimògens, i queden a la mercè de la bona voluntat final dels governs d'aquells països que configuren la seva llarga ruta fins a un més que incert destí final. Aquest escenari dramàtic no estava previst, ni en les polítiques exteriors ni en el repartiment dels pressupostos de l'estat de cap país europeu, ni en els primers països d'acollida (Turquia, Grècia, Itàlia) ni en les destinacions finals on vol arribar aquesta multitud. Es tracta d'una humanitat errant, desesperada i esperançada alhora, que es resisteix a morir i que suplica una

acollida misericordiosa en una Europa que presumeix de civilitzada però que no acaba d'assumir la seva responsabilitat pel que fa al dret i al deure d'hospitalitat, especialment quan es tracta de gent refugiada. A més, és desesperant comprovar que Rússia, la fidel aliada del tirà de Síria i coresponsable de tot el que passa en aquest país -entre altres coses, a causa de la venda de bombes al govern sirià, al qual no li han tremolat les mans a l'hora de massacrar els seus ciutadans-, no hagi dit absolutament res en la línia d'acollir un nombre significatiu de refugiats.

Davant la dificultat que un sol país, Grècia -immers, a més, en una profunda crisi econòmica i política-, hagi de fer-se càrrec en primera instància d'un nombre tan elevat de persones, els països membres de la UE, després de molts mesos d'inactivitat, van prendre la decisió inicial de repartir-se un

contingent d'un màxim de 40.000 persones d'aquest flux, és a dir, el 15%. El 85% restant, que es podreixi o s'evapori, o que el papa Francesc els instal·li a la plaça de Sant Pere i els reconforti. I el més dramàtic és que un ampli grup de governs de la UE, entre els quals hi ha el d'Espanya, s'han negat al repartiment per quotes d'aquest 15%, al·legant diversos motius, la majoria econòmics. Han oblidat del tot el que són la solidaritat, el deure d'hospitalitat i l'alleujament del patiment d'aquelles famílies que han hagut d'abandonar els seus països davant l'amenaça de la mort.

La UE té 507 milions d'habitants. Repartir-se a parts iguals aquells 40.000 refugiats, el 15% esmentat del total, suposa menys d'una deumil·lèsima part de la seva població. A Espanya li tocarien, per exemple, uns 4.600 refugiats, només un 3% dels refugiats que han arribat a Grècia aquest any. A un municipi de 10.000 habitants li tocaria acollir una sola persona. A un gran municipi d'un milió d'habitants, 100 persones. ¿Realment no som capaços d'acollir aquestes famílies desesperades, en una proporció com la que assenyalo? Si és així, hem perdut el sentit de la dignitat i ens estem deshumanitzant. Si, en canvi, estem disposats a acollir aquestes persones, com acaba de proposar l'alcalde de Barcelona, Ada Colau, diguem-ho als nostres governants i comencem a gestionar la seva vinguda a les nostres terres. Fem-ho encara que sigui per compassió, si és que ja hem perdut el sentit d'hospitalitat cap als que fugen de les maleïdes guerres que no hem sabut evitar o frenar. És urgent.

Nombre de refugiats

El 2016 començarà amb 60 milions de refugiats que han hagut d'abandonar el seu país o bé de desplaçats interns dins les seves fronteres.

Les dades s'han disparat des del 2005, quan es comptabilitzaven 19,4 milions de refugiats al món. A principis de 2015 eren poc més de 50 milions. Aquestes són les tres principals nacionalitats d'origen:

Síria: amb 11,7 milions de desplaçats (cinc milions fora del país) és la principal font de refugiats del planeta. La meitat de la població del país ha hagut de marxar de casa a causa del conflicte que va esclatar arran de la repressió del règim de Baixar al-Assad contra la revolta popular que va començar el març del 2011, en el marc de l'onada de canvi al món àrab. La situació és tan greu que l'ACNUR reconeix automàticament la condició de refugiats a qualsevol persona procedent de Síria, sense que hagi d'acreditar ser víctima d'una persecució individual o com a membre d'un col·lectiu determinat.

Colòmbia: Els combats entre l'exèrcit, les FARC i diversos grups paramilitars han causat més de 220.000 morts i 6,5 milions de desplaçats, la majoria, dins del país.

L'Iraq: El conflicte en què va degenerar la invasió nord-americana del país, que va acabar amb la imposició d'un govern corrupte i sectari i una violència continuada (a la qual s'ha sumat des del 2014 el fenomen de l'Estat Islàmic) han deixat 4,1 milions de desplaçats, dels quals 1,5 dins del país.

L'augment exponencial del nombre de refugiats al món respon a la multiplicació de les guerres, l'ACNUR n'assenyala 14 que han esclatat els últims 15 anys.

Cada dia, una mitjana de 23.000 persones és obligada a fugir de casa. La guerra segueix sent la causa principal del desplaçament forçat al món.

PROJECTE ANY 2016

EL MUR DE LA MEDITERRÀNIA

Què volem fer?

Denunciar el mur en què s'ha convertit el Mar Mediterrani per a immigrants i refugiats.

Com?

Dibuixant, construint, cosint, fent, etc. **vaixells per la pau** per després posar-los a navegar a la mar de la mediterrània.

Quan?

Construint durant el primers mesos de l'any per tenir-los a punt el dia 23 d'abril.

On?

A la plaça Major.

Qui?

Entitats, grups, escoles,...TOTHOM.

Què farem?

Omplirem el mur de la Mediterrània de vaixells portadors de la pau.

Proposta d'actuacions i temporalització:

1. Explicar proposta a entitats, grups, etc.

Fer arribar el projecte i la proposta al màxim de la població perquè facin vaixells, ja sigui de paper, cartró, de diferents materials reciclats,... que surin arreu i travessin el mar, ajudant a conèixer i saber què està passant a la Mediterrània. Si es vol s'hi poden escriure desitjos de pau.

2 . Presentació del programa 2016 amb l'exposició Ser refugiat. Compartir experiències d'ACNUR Catalunya i xerrada.

3. Tallers de construcció de vaixells a la Cursa del Sàhara, a la Marató de Sang i el dia de Sant Jordi.

4. Acte principal de recollida de vaixells i denúncia del mur de la Mediterrània.

El dia 23 d'abril, Diada de Sant Jordi, mati i tarda, a la plaça Major hi haurà tallers de construcció de vaixells, plantada del dibuix gegant del mur de la mediterrània, on s'expliquen les causes del fet de refugiats i d'immigrants i on tothom podrà posar el seu vaixell de desig de pau.

També hi haurà el "Llibre de la pau de Centelles" perquè la gent hi deixi missatges, aquest llibre es guardarà per cada any i per els diferents projectes de pau.

Construcció d'un vaixell gegant amb papiroflèxia.

4. S'oferiran xerrades-tallers sobre el fet de ser refugiat (escoles, entitats, ...)

5. Realització d'una exposició amb els vaixells recollits, projecció de curtmetratges i acte final

Temporalització:

Activitat	Data
Presentació projecte 2016	2 d'abril
Dinamització-sensibilització població	De febrer a març
Acte principal	23 d'abril
Exposició-cloenda	27, 28 i 29 de maig

Altres accions i propostes d'educació per la Pau i de Sensibilització de Fundació per la Pau (FundIPau):

1. Dia Escolar de la Noviolència i la Pau (DENIP)

Cada any, FundiPau promou el Dia Escolar de la Noviolència i la Pau (DENIP). Proponem una activitat concreta i la creació d'un mapa entre tots els centres educatius que han celebrat el DENIP. Els centres poden posar-hi un senyal amb el títol de l'activitat que han fet i enllaçar-hi fotos, vídeos, articles, etc. que tinguin penjats a la plana web del seu centre.

El mapa ens permet:

- Veure, d'un cop d'ull, la quantitat d'activitats que es fan a casa nostra pel DENIP.
- Crear un arxiu històric per saber què han fet altres centres i agafar idees de cara posteriors edicions.

A més d'oferir el Mapa DENIP, FundiPau proposa cada any una activitat possible de fer a escoles i instituts que ajudi al treball d'educació per la pau al voltant del DENIP.

2. Tallers d'educació per la pau

FundiPau duu a terme tallers d'educació per la pau adreçats a infants, joves i adults. Els fem a escoles, instituts, centres cívics i culturals, universitats, etc.

Proposta per primària:

Trencaclosques per la pau. Un taller adreçat als infants, que ajuda a reflexionar sobre les actituds pròpies de la cultura de pau i de la cultura de la violència.

Grups: fins a 30 persones, a partir de 8 anys.

Durada: 1 hora aproximadament

Resum: Es tracta de la creació conjunta d'un trencaclosques gegant partint d'una dinàmica amb condicions. El trencaclosques acabat ens fa reflexionar sobre què ens ajuda a la pau i que fomenta l'aparició de la violència.

Continguts: Cooperació i treball en equip. Autoconeixement. Cultura de pau i cultura de violència.

Proposta per secundària i grups a partir de 12 anys:

3 tallers: un procés d'aprenentatge. La proposta és fer 3 tallers d'una hora i mitja cadascun, en grups de 15 a 20 persones com a màxim. S'acostumen a fer amb una setmana de diferència.

Objectiu del taller: *superar la violència.* Ensenyar com l'ús de la violència no és mai una via de solució dels conflictes, i com es poden aprendre altres maneres de gestionar-los i superar-los amb la confiança, el diàleg i la cooperació.

3. 21 pel·lícules de pau

21 pel·lícules adequades per a treballar temes relacionats amb la cultura de pau. La idea és facilitar la preparació de cinefòrums, cicles de cinema i pau, i altres iniciatives per l'estil dutes a terme per centres educatius, espais culturals, associacions, cine-clubs, etc. Aquestes pel·lícules, en general, són fàcils de trobar en Centres de Recursos Pedagògics o en biblioteques. Com podreu comprovar, us les classifiquem per temàtiques, per facilitar-ne la tria.

Crítica i anàlisi de la violència:

[Haz lo que debas](#), d'Spike Lee. 1989

[El Bola](#), d'Achero Mañas. 2000

[South Park: más grande, más largo y sin cortes](#), de Trey Parker. 1999

Conflictes armats (i oblidats):

[En tierra de nadie](#), de Danis Tanovic. 2001

[Hotel Rwanda](#), de Terry George i Keir Pearson. 2004

[La chaqueta metálica](#), d'Stanley Kubrick. 1987

El descontrol de les armes:

[El señor de la guerra](#), d'Andrew Niccol. 2005

[Trece días](#), de Roger Donaldson. 2000

[Hiroshima](#), de Mori Nakazawa. 1983

Fer front a la militarització:

[Nacido el cuatro de julio](#), d'Oliver Stone. 1989

[Escuela de genios](#), de Martha Coolidge. 1985

[Europa Europa](#), d'Agnieszka Holland. 1990

Prevenir l'aparició del terrorisme:

[World Trade Center](#), d'Oliver Stone. 2006

[Paradise Now](#), de Hany Abu-Assad. 2005

[En el nombre del padre](#), de Jim Sheridan. 1993

La noviolència és el camí:

[Gandhi](#), de Richard Attenborough. 1982

[The boxer](#), de Jim Sheridan. 1997

[Los educadores](#), de Hans Weingartner. 2005

Construir una cultura de pau:

[Oriente es Oriente](#), de Damien O'Donell. 1999

[Ciudad de Dios](#), de Fernando Meirelles i Kátia Lund. 2002

[La vida secreta de las palabras](#), d'Isabel Coixet. 2005

Càpsules de pau: inclou material educatiu

Persones d'arreu del món responen aquesta pregunta posant-la en relació amb l'experiència viscuda en països en conflicte o amb el seu compromís contra la guerra i per construir la pau

<http://capsulesdepau.com/>

Institut Català internacional per la Pau – Generalitat de Catalunya
(inclou material educatiu)

<http://icip.gencat.cat/ca/formaci/>